

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΕΥΞΕΙΝΩ ΠΟΝΤΩ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΟΜΕΩΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος Ἰδε τευχ. Θ')

Δικαίῳ δὲ τῷ λόγῳ ὁ κριτικώτατος σχολιαστὴς Γοτθοβρέδος, ἀφοῦ ἀπέδειξεν ὅτι αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ τάφου τοῦ Οὐιδίου, καὶ τοῦ ἀργυροῦ καλάμου του ἦσαν μυθιστορήματα, καὶ ἐπομένως ἦσαν γελοῖαι αἱ εἰς τὴν ἀρχαίαν Τόμιν δοθεῖσαι ἐπωνομασίαι *Τομεσβάρ* καὶ *Κιοβία*, παρατηρεῖ, ὅτι ἡ γνώμη τινων λεγόντων, ὅτι ἡ Τόμις καλεῖται τανὺν *Μπαμπά* παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς, ἐάν δὲν εἶναι ἀληθὴς, δὲν ἀπέχει ὅμως πολὺ τῆς ἀληθείας. Τὴν γνώμην ταύτην ἀναγινώσκωμεν ἐν τῷ γενικῷ Λεξικῷ τοῦ Ὁφμάννου (1) καὶ ἐν τῷ Ἱστορικῷ Λεξικῷ τοῦ Μορέρι (2)

Ἐκτὸς τῶν τριῶν λανθασμένων ἐπωνομασιῶν τούτων, ἡ Τόμις, κατὰ τὸν Ὁρέλιον (3) ἐπωνομάσθη καὶ *Τριτονίκη*, καὶ *Κωρσταντία*. *Tomis* τόμις Straboni; *Tom i* τομοὶ Ptolemaeo; *Tomeus* τομεὺς Stephano, et *Tom os* Plinio; *Moesiae inferioris oppidum*. Ovidii nobilis poetae exilio clarum, quam *Miletidem* nominat 1. *Trist. Eleg. 9*. *Milesiorum enim colonia est, teste eodem 3. Trist. Eleg. 9. Tomitae gentile, apud eundem. (Tritonice idem in Lexicis nomen habet; sed unde petium ignoro. Scio Tritonice hoc tractu apud Pomponium). Constantia* apud *Marium Nigrum* vocatur. Sed *Tomiswar* a *Caelio Calcagnino*, cui magis fido. *Ciofanus* tamen ab incolis et huius loci peritisimis scribit *Kiovia* appellari, additque, haud procul ab hac urbe lacum quandam *Ovidiove jezeoro*, i. Ovidii lacum appellari.

Τὴν ἐξήγησιν ταύτην τοῦ Τζιοφάνη, καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Καλκαγνίνη, ἠθέλησεν, ὥς φαίνεται, νὰ συν-

(1) J. Jac. Hofmani Lexicon Universale. Geneva 1678 Vol. IV. εἰς φυλ.

(2) Grand Dictionnaire Historique, et Critique par Moreri. A Basle 1740 Tom. VI. εἰς φυλ. *Tom i* *Tomiswar*, ville de la Turquie en Europe. Elle est sur la côte de la Bulgarie entre la ville de Varne et celle de Chiustenze. Quelques Géographes prennent *Tomiswar* pour l'ancienne *Tomis*, *Tomis*, *Tomaes*, *Tomos*, que l'exil et la mort du Poète Ovide rendirent célèbres; mais les autres mettent cette ancienne *Tom i* à *Baba*, située sur la même cote, au Nord de *Tomiswar*. * *Ba u* drand.

(3) Abrahami Ortelii Thesaurus Geographicus, Antuerpiae 1596 εἰς φυλ.

δὲ ὁ ἡμέτερος Κοραῆς ὅτε, γράφων τὰς κριτικὰς σημειώσεις του ἐπὶ τῶν Γεωγραφικῶν τοῦ Στράβωνος, πρόσθεσεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπεξῆς σημειώσεως, ἐν τῇ Δ'. Τόμῳ σελ. 123, μίαν γελοιοδεστάτην ἐξήγησιν — σελ. 42. σελ. 19. Τόμῳ) *ΗΔ, ΑΤ, Τομία*. *Δ* » Τόμια, Τόμια, Τόμια. Ἡ ἡμέτερα διόρθωσις » συνάδει οὐ μόνον τῇ κατωτέρῳ (σελ. 43) (*) » ἀπαξάπαντων ὁμολογημένη γραφῇ, Τόμις αὐτῆς » πτώσεως, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀρχαίοις νομίμασιν, » ἐγκεχάραται *ΤΟΜΕΩΣ* κατὰ γενικὴν. ὥς πόλις » πόλεως, πόλιν. Προστέθη δὲ, ὅτι καὶ ὁ ἐκεῖ » τριψας τὸν τῆς ἐξορίας χρόνον ποιητὴς Οὐιδίος » οὐκ ἄλλως αὐτὴν ὀνομάζει (Ovid. Ex Ponto ep. » stol. lib. IV. 14. 59.) »

Tam mihi cara Tomis patria quae sede fugebat
Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.

« Ἔστι δὲ ἡ Τόμις τὸ νῦν καλούμενον Τόμια » ἡ Τεμισβάρ, οὗ συνέγγους καὶ λίμνην εἶναι τὴν » φασὶ καλεσμένην, Ὀβιδοβιτζέρο, τοῦτέστιν, Οὐιδί » ἡ λίμνην. »

Τὸ παχύτατον γεωγραφικὸν τοῦτο λάθος ἀκτανόητον εἰς συγγραφὰς σοφώτατον καὶ κριτικώτατον ὡς ἦτον ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς. Καὶ ἐν τῷ ἀναγνώσει τῆς μαρτυρίας τοῦ ἀληθοῦς ὀνόματος τῆς Τόμης πρὸς μαρτυρίαν τῶν Ποντικῶν τοῦ Οὐιδίου, ἀποροῦντες τίνας τῶν Ποντικῶν τοῦ Οὐιδίου, ἀποροῦντες πῶς δὲν ἐσυμβουλευθὴ τὰ Ἀπαντα τοῦ ποιητοῦ τοῦτο ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Βυρμάννου, ὅπου ἐπισημαίνονται αἱ παρὰ Καλκαγνίνη καὶ Τζιοφάνη δοθεῖσαι γελοῖαι ἐπωνομασίαι εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν *Τόμιν*.

Εἶναι ἐπίσης ἄξιον ἀπορίας πῶς ὁ σκεπτικὸς Κοραῆς μέλλων νὰ συντάξῃ γεωγραφικὰς σημειώσεις ἐπὶ τῶν Γεωγραφικῶν τοῦ Στράβωνος, καὶ νὰ παραβλέψῃ ἐπομένως τὰ τῶν πόλεων ἀρχαία ὀνόματα μὲ τὰ νῦν δὲν ἐρευνῆσεν τὸ παρ' ἐμοῦ ἀνωτέρῳ ἀναφερθὲν (2) τῆς ἀρχαίας Τόμεως *Μέγα Γεωγραφικὸν Κριτικὸν Λεξικὸν* τοῦ Μαρτινιέρου, συγγραφῆς ζῶντος καὶ ὁριζήσας τὰ μέσα τῆς δεκάτης ὀγδόης ἐκατονταετηρίδος, ἥθελε συμβουλευθῇ τὸν συγγραφέα τοῦτον καθὼς ἐσυμβουλευθὴ διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐρευναν τοῦ ποιητοῦ τῆς Χίου *Χιλιππου* [3], ὁ σοφώτατος Κοραῆς ἠθέληεν ἀποφύγει τὸ ἀτυγχῶντον λάθος νὰ συγχαίρῃ μίαν ἀρχαίαν παραβαλάσσιον πόλιν τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τανὺν Μαύρης θαλάσσης, μὲ μίαν παραποτάμιον πόλιν τῆς Οὐγγρίας, περὶ τῆς ὁποίας ἰδοὺ τι λέγεται ἐν τῇ Γ' ἐκδόσει Γάλλος γεωγράφος.

TEMESWAR ou *TEMISWAR*, ville de la Basse-Hongrie, sur la Tomes, dans le Comitat de Bacs, auquel elle donne son nom. Mohamet, premier vizir de Soliman II, l'assiégea en 1551, et la prit.

(*) Ἰδοὺ ἡ διόρθωσις αὕτη σελ. 16. Τόμῳ » Ἀποκατέστησα τὴν ἀρχαίαν γραφὴν συνάδουσαν » ὡς δὲ πᾶσι τοῖς ἀντιγράφοις (ἰδε τὰ ἀνωτέρω » σημειώματα). *ΑΤ. Τομεὺς*.

(1) Ἰδε τὰ ὅσα εἶπομεν ἀνωτέρω ἐν σελ. 206.

(2) Ἰδε σελ. 206.

(3) Ἰδε Ἀτ α κ τ α Κοραῆ. Τομ. Γ' σελ. 106.